

נושאי הדף בעלון:

**חליצה כסולה אם צריך להלוין
 לכל היבמות**

(**יבמות נ'**)

כט

מאמר ע"י שליה

(**יבמות נ"א**)

כט

**מכת מרדות מדרבנן אם הם
 גם ארבעים**

(**יבמות נ"ב**)

כט

יבום בלי כוונה ובכוונה הפהית

(**יבמות נ"ג**)

כט

כבוד אב בבן נח

(**יבמות נ"ד**)

כט

**עיכוב קברות מות כדי שיפרע
 חותמי**

(**יבמות נ"ה**)

כט

**ממנהגי ישראל בתקופת
 הדראשונים בקיים הכהופה**

(**יבמות נ"ו**)

כט

הלכה למעשה

הה"ג חיים כץ שליט"א

חוקת התורה – סוד הטהרה

מר קידרון היה 'המנכ"ל', דוגמא ומופת לכל איש עסקים, כל צעדיו היו שקולים ומדודים ותמיד ידע לזהות פונטציאל רגע לפני כולם, עסקיו היו חובי עולם וmdi שנה היה מכפיל ומשלש את הונו. והנה נזק מר קידרון למזכיר ועוור אישי צמוד, לאחר שהזה האחרון עזב את תפקידו, כל הסגל הבכיר של המשרד החיזע את עצמו לתפקיד זה שנחשב לנחשך במיוחד, ומכל הצעות בחור 'המנכ"ל' דזוקא ביעקב, למורות ששאר המועמדים עללו עליו עשרה מונימ בכיישון ובידע, ברגע של חсад הסביר מר קידרון מודיע בחר דזוקא ביעקב, 'אני זוקק ליעוץ עסקי או להoga דעתות, אני זוקק לאדם נאמן שלא יערער על דברי או יפקפק במשמעותי', יעקב הוא האדם אשר יצ'ת לדברי וימלא אותם בדיקנות'.

שלמה המלך החכם מכל אדם אמר על פרשת פרה אדומה 'אמרתי אחכמה והיא רוחקה ממנני' שכן מצויה זו אין בה טעם אלא גזירה היא ואין לך רשות להרהר אחריה'. ודזוקא משומן כך בכוחה לטוהר טמאים מ'אבי אבות הטומאה' טומאת מת, שהרי המת מטמא מפני שאינו חי, הנשמה הטהורה 'ניר ה' נשמת אדם' הסתלקה ונשאר רק הגוף, על כל חסרונותיו ופיחתו, ושורש חסרוןנות האדם היא מידת הגאותה שמסבבת לאדם את כל החטאיהם, ולכן כאשר האדם מבטל את דעתו והבנתו, ומוציאת למצוות ה' אפילו שאין בה טעם זוכה לטהר את עצמו ולהתקדש בקדושה עליונה.

חו"ל אמרו שדברי תורה הם 'מי טהרה' והעוסק והוגה בתורה, דברי התורה מעילים אותו מטומאה לטהרה, כשהנתבונן נמצא שלימוד התורה הוא 'חוקה' הן מצד עמוק המושג וקוצר המשיג, ולפעמים נדמה לאדם בראשיתו של עניין, שאינו מסוגל לרדת לעומקם של דברים, ורק לאחר שמתיגע רבות זוכה להושט בטעם התורה, והן מצד קביעת העיתים לTORAH חוק ולא עבור דבר יום ביוםו.

והנה מוה נפלאים הם יהודים קדושים וטהורים שקובעים עיתים לTORAH מיידי יום ביוםו, ובפרט בלימוד ה'דף היום', בעותה שמחה ובעת צער רח"ל, בימים עמוסים ומלאים בטרדות החיים, בקביעות ובקשנות מתוך דבוקות במתורה ובלי להתחשב בצריכי גופם וממוןם. אין ספק שלימוד זה מורה על כל עם בני ישראל רוח קדושה וטהרה ממורים, ומרקביינו לאבינו שבשמיים.

העלון יולע"י המרכז העולמי להפצת הדף היום
"זכרון משה" טל': 02-5377604

העלון מופץ בטלפון 10,000-1599-55-30-00 תיבות דוא"ל "היכלי תורה"
טל': Tora10@bezeqint.net דואל: 03-5422711 להעתרות לקלחת ועלון נא לשלח אימייל לכתבתה הנ"ל.
הערות והארות תתקבלו בברכה!

מאמר ע"י שליח

האחרונים הסתפקו בגדיר קניין מאמר שתקנו חכמים ביבמה, אם גדרו הוא קניין קידושין וככל בעל המקדש את אשתו או שקניין זה גדרו הוא קניין יבום. ויש לחקירה זו כמוות נ"מ להלכה וכדלהלהן. בחידושי הגרא"ג פרצוביין (אות שמן) כתוב שאפשר לתלות בחקירה זו את מחלוקת התנאים (עליל יט): אם מועיל קניין מאמר בעל כרחה של היבמה, שדעת רבנן שאין מועיל מאמר בעל כרחה של היבמה וטעום מפני שיש למוד מאמר מקידושין שאין שייך כלל קידושין בעל כרחה של האשה, ורבי סובר שמוועיל מאמר בעל כרחה של היבמת האשה וטעמו שיש למוד מאמר מיבום וכשם שביאת היבום מועילה לקנות אף בעל כרחה כמו"כ יוועל המאמר גם בעל כרחה. וביאר הגרא"ג שחלוקתם תליה בחקירה זו שלדעת רבנן גדרו של המאמר בקידושין ומהמתן אין יבום מועיל בעל כרחה בקידושין. ולදעת רבי גדרו הוא קניין יבום וא"כ כמו שיבום קונה בעל כרחה גם מאמר קונה בעל כרחה.

יש שהוכיחו מדברי התוספות בסוגיתינו (ד"ה אי) שגם לרבות גדרו של הקניין הוא קניין יבום. והוא ממה שבואר בדברי התוספות שביאת קטן בן ט' שהוא כמאמר מרבותן מועילה לקנות את היבמה בעל כרחה, והוכיחו התוספות דבר זה מה שסבירא יבמה אין הבדל בין אם היבאה נעשתה מדעתה או בעל כרחה ואף בעל כרחה קונה. ואם מאמר לרבות גדרו הוא קניין קידושין איך יש להוכיח מביאת יבום למאמה. וכן בתוספות הרاء"ש שdone במאם שdone התוספות כתוב בתחילת לאין לפרש דמיורי באופן שבא עליה בעל כרחה, שא"כ פשוט שאין לביאתו שם ביאת שהרי ביאתו כמאמר, ומאמיר הרי אין מועיל בעל כרחה כמובואר לעיל (יט). אך לבסוף כתוב בדברי התוספות שיש מקום לומר שרבען עשו ביאת בן ט' אפילו בעל כרחה כמאמר שהרי ביאת יבמה אין הבדל בין אם הדבר נעשה מדעתה או בעל כרחה (קונטרס הענינים ענין לג אותן).

והנה הרמא"א (אה"ע סי' קטו סי' ב) כתוב שיכול לעשות מאמר ע"י שליח כמו בשאר קידושין. ומוקור דבריו מדברי הריב"ש (בתשובה סי' א). וככתב בביאור הגרא"ג (סק"ח) שמקור הדבר ממה דקיים לרבות שאין מועיל מאמר בעל כרחה משום שלומדים מאמר מקידושין. ומובואר שדין זה ג"כ תלוי בחקירה הנ"ל. ועיין בשיעורי הגרא"ש רוזובסקי (אות שען) שתלה בחקירה זו מחלוקת הראשונים לעיל (לה): לענין ביאת מעוברת אם קנה אותה כמאמר (ראה עוד שם אותיות שעב-שעג), ואשר לשלה מאמר סי' מאות ה).

חוליצה פסולה אם צרייך לחלווץ לכל היבמות

בטור (אה"ע סי' קע) הביא בשם הרמב"ן (כו. ד"ה ומסקנא, נג. ד"ה והא דאמרין) שביבם אחד ושתי יבמות ונתן גט לשתייהן צרייך לחלווץ לשתייהן. אך כתוב שמדובר רשיי נראה שאפלו אם בשני יבמים ויבמה אחת צריכה חוליצה מכל אחד ואחד, מ"מ ביבם אחד ושתי יבמות נפטרת האחת בחוליצת חברתה. והוסיף שלמאן דאמר חוליצה פסולה אין צריך לחזור על כל האchein בין שני יבמים ויבמה אחת ובין ביבם אחד ושתי יבמות די בחוליצה אחת, וככתוב שכן דעת הרاء"ש. וביאר בפרישה דעת רשיי מפני מה ביבם אחד ושתי יבמות נפטרת האחת בחוליצת חברתה, שע"י חוליצה נפקעת כל הזיקה שהיתה לו, ולא דמי לשני אחים ויבמה אחת שאע"פ שנפקעה זיקת האחד עדין זיקת השני במקומה עומדת, שהרי היא הייתה זקופה לשניהם לכל אחד בזיקה נפרדת ולכן צריכה חוליצה מכל אחד. והב"ח (הו"ד בחידושי הגהות) דין מניין למד הטור שכן היא שיטת רשיי, ומסקנתו ע"פ משמעות דבריו רשיי להלן (נג): שיטת רשיי לא כן אלא בהרמב"ן ואדרבה שיטתו שאם בשני יבמים צריכה יבמה אחת חוליצה מכל האחים כל שכן שתי יבמות ויבם אחד שצרכו שתייהן מןנו חוליצה ולא תועיל חוליצת האחת לפטור את חברתה.

ובבית שמואל (אה"ע שם סק"ג) כתוב שמקור דברי הטור בשם רשיי הם מדבריו בסוגיתינו, שכותב (ד"ה חוליצה) שהחוליצה לאחת מהן ועל ידי זה נפטרת ג"כ צרצה. נאף שצין לתחילה פרק ד' אחין ראה בישרש יעקב שכותב ג"כ לדבריו והביא שכן כתוב הבית שמואל שהמקור ברשיי בסוגיתינו]. וראה בהגחות הגרא"ש מדעתו שכותב שכדברי רשיי מבואר בבריתא ליקמן (נא). במפירוש (ראה שם בו ובישרש יעקב כאן ובהגחות רבי יעקב איגר על השו"ע ס"ק יג).

גט וחוליצה לאחר חוליצה

החוליצה שחולץ היבם ליבמותו תחולה אם לא קדמה דבר אחר נקראת חוליצה מעולה, ואם קדמה גט או מאמר בין מיבם זה לבין אחיו בין בה ביאת הרוי זו נקראת חוליצה פחותה.

ומשם כך אם חלץ ליבמותו וזר או אחיו וחלץ לה או נתן לה גט אינו נאסר בקורובותיה. וכן אם חזרו הוא או אחיו וחלצו לזרה או נתנו לה גט, אינם נאסרים בקורובותיה, שהרי זה כחולץ לשאר הנשים שאין לו עליהם זיקה.

יום בלי כוונה ובכוונה היפכית

שנינו במשנה שהבא על יבמותו בין בשוגג ובין במודע בין באונס ובין ברצון קנאה. ופירש רשי' שמצויד הינו לשם זנות ולא לשם מצווה. ומובואר במשנתינו שאף בלי כוונה היבמה נקנית. והאחרונים דנו באופן שכוונתו הפוכה ומכוין בדוקא שלא לקיים מצווה. ובשו"ת רבי עקיבא איגר (קמא סי' רכא מהגר"ש איגר) כתוב שהדבר תלוי בחלוקת (קמא סי' רכא מהגר"ש איגר) כתוב שהדבר תלוי בחלוקת הנימוקי יוסף והר"ן יעווין שם. ורבי עקיבא איגר (שם סי' רכב אות י' ואילך) כתוב שאין בוזה מחלוקת כלל ולכל הדיעות קנה. והגר"ש איגר (שם סי' רכא) כתוב שמדובר רשי' במשנתינו לכ准确性 היה נראה להוכיח שקנה, שהרי כתוב שכווננה לשם זנות קנה. וכותב שיש לדוחות שאין כוונת רשי' שהתקוין לשם זנות אלא כוונתו שהוא לא התקוין למצווה. אך במנחת חינוך (מצויה תקצת אותה ונקט בפישיות שבין במודע הכוונה שהוא מותכוין במפורש שלא לKNOWN) וא"כ מבואר מדבריו שגם באופן זה קנה.

עוד חידש במנחת חינוך (שם) שבמשנתינו מבואר שאף שיבם بلا כוונה קנה, אך מ"מ כיון שמצוות ציריות כוונה הרי לא קיים את המוצה על כן ציריך לבוא אליה פעם נוספת לשם מצווה ואז יקיים את המוצה. וכן בחיבבי לאוין אחרת לשם מצווה ואז יקיים את המוצה. ביאה ראשונה לשם קיום ביאה ראשונה אם לא התקוין בביאה הראשונה לשם קיום מצווה רשיי לבוא אליה שוב ביאה שנייה ולקיים את המוצה. אולם באמרי משה (סי' ו ס"ק יד) ובחדושי הגר"ש שkopf (סי' ב ס"ח) חלקו על דבריו וכותבו שמאחר שקנה נעשה כאשתו לכל דבר ויוצאת בנט לא שיריך כבר קיים מצווה יותר, ואם יבא אליה שוב ויוכוין למצווה לא יועיל לו כלום. ובישוב קושיתו משום שמצוות ציריות כוונה כתוב באמרי משה שבאמת גם התקיימה המצווה בעצם מה שקנה ופתר את הזיקה שהרי עתה צריכה גט ממנו.

וראה עוד בקובץ שיעורים (כתובות אות רט) שכתב שאין כוונת המצווה מעכבות את הקנייןஆ"פ שמצוות ציריות כוונה כיון שהקניין מצד עצמו אין ציריך בו כוונה והוא חל גם بلا כוונה למצווה וא"כ ממילא התקיימה המצווה. שדווקא במצוות שהמעשה בעצמו הוא גופו הגוף המצווה כיכולת מצה ותקיעת שופר הכוונה מעכבות, אבל כ舍יער המצווה היא תוצאה המעשה כמו פריה ורביה שהמצווה שיחיו לו בניהם, אם הוליד בניהם بلا כוונת מצווה התקיימה המצווה מלאיה וא"צ לחזור ולהולד. וכן ביום שהמצווה שתהיה קניה לו אם הקניין חל بلا כוונה נתקיימה המצווה. ועיי"ש שהביא מקור וסמן לחילוק זה בשוו"ת המצווה. ועיי"ש שהביא מקור וסמן לחילוק זה בשוו"ת המצווה. מהר"ח אור זרוע (אות רג).

מכת מרדות מדרבנן אם הם גם ארבעים

והתニア לoka מכת מרדות מדרבנן. רשי' פירש קושית הגمراה שהרי אין מלכות ארבעים אלא על דברי תורה, וא"כ איך יתכן שכוונה אם עובר באיסור מדאוריתא. וע"ז תירצו בגמרה שמה שנאמר בבריתא שלoka אין הכוונה למלכות ארבעים אלא מכת מרדות, ופירשו מכת RIDOI מדרבנן מפני שהוגן קלות ראש מכת מרדות בפרט דין מכת מרדות ביחס למכות מדאוריתא, שם מבואר בדיין אשה שנדרה נזירות והפר לה בעלה ולא ידעה מכך ועפ"כ עברה על איסורי הנזירות ושתחה יין ונטמאה למותים, שדעת תנא קמא שאינה סופגת את הארבעים כיון שהפר לה בעלה, ורבי יהודה סובר שאם אינה סופגת את הארבעים תספג מכת מרדות. ופירש הרע"ב שהם מכות מדרבי סופרים והם כפי ראות עיני הדיין וכפוי שאין השעה, אבל במצבה עשה כשאינו רוצה לקיים וכגון שאין רוצה ליטול לולב או לעשות סוכה מכין אותו עד שיקיים המצווה או עד שתצא נפשו. ובהתוספות יומ טוב (שם) הביא בשם הר"ן שמה שנקראו מכות אלו מרדות הוא מפני שהוא מרד בדרכי תורה ובדרכי סופרים, וטעם זה הוא לדעת הסובר שההכאות על מצות עשה ועל דברי סופרים שווים שהם ללא אומד ובלא מספר ועד שתצא נפשו וכדעת הרמב"ם בהלכות חמץ ומצה (פיו הי"ט), אבל הר"ן עצמו אינו סובר בכך, ומסקנותו בשיטת הרמ"ה של מלכים אותו לפניו אומד, ומסקנותו קלות מן המכות של התורה, וזה ג"כ שיטת הרע"ב הנ"ל. והוסיף הר"ן מ"מ במכת מרדות אין מדקדקים שישיו ע"י הרצואה מ"מ במכת מרדות ארבעים. ועיי' עוד בתפארת ישראל (בclin אי) שיש אמורים שמרדות הוא לשון יסור כמויפה מרדות אחת בלבד של אדם (ברכות ז), ויש האמורים שהוא י"ג מכות שליש מהמכות של התורה, ועיי' מג"א (או"ח סי' תצ"ו סק"ב) שהביא דעתו זו. (וע"ע בחפарат ישראל מכות פ"ג אות ג). ובתוספות רבי עקיבא איגר (שם אות כט) הביא דברי רשי' בסוגייתינו שכתב שאינו לoka מכות ארבעים אלא RIDOI מדרבנן מפני שהוגן קלות ראש מכת שיטתו של מלכות מרדות אינם באים במספר ארבעים כהמכות שบทורה. אך הריב"ש (בתשובה סי' צ) כתב בשם התוספות שוגם מכות מרדות מספרם במספר התורה אלא שאיןן חזקות כמותן. וראיתו לזה מהגמרא בקידושין (כח). שהקורא לחייבו עבד יהיה בנידי ממזר סופג את הארבעים, הרי שאף שאין מלכות אלו אינם אלא מדרבנן סופג ארבעים.

עיבוב קבורת מות כדי שיפרעו חובותיו

וחודא דיש לה בנים לאחר מיתה בעלה. דעת התוספות (ד"ה דיש) שלאחר מות האשה אין הבעל נחשב קרובה, וכן שיטת הריב"א בתוספות (ב"ב קיד: ד"ה מה) שהקורה שביניהם פוקעת על ידי המיטה. אולם התוספות שם הקשו ע"ז לדברי הגمرا על נון נה: שאמרו הוואיל ולאחר מיתה נמי איקרי שארו וכו', וmbואר שפושט הדבר שנקראת שארו אף לאחר מיתה, ואף למסקנת הגمرا נקראת שארו אלא שאע"פ כן פטור במשם מטה (עי"ש).

ובשות' אגרות משה (י"ד ח"ב סי' קנא) כתוב שבמחלוקות זו יש לתלות דברי הש"ך (חו"מ סי' קז סק"ז) לענין קבורת הבעל שמת, SMBORAR בשולחן ערוף (אה"ע סי' קיח סי"ח) שיכולה האשה לעכב את קבורת בעלה עד שיפרעו לה בתותבה, והקשו האחرونים בזה דברי הרמ"א (חו"מ שם) שכותב שם היה ראובן חייב לשמעון ומת ראובן יכול שמעון לעכב את קבורתו עד שיפרעו לו חובו, אולם אם שמעון הוא קרובו של ראובן מוחים בני המשפחה בידו שלא לעכב קבורתו כדי שלא יהיה ניול המת. וא"כ קשהמאי שנא אשתו שאף שהיא קרובתו יכולת לעכב קבורתו. וכותב הש"ך שני אופנים בישוב הדבר, האחד שמה שיכולים בני המשפחה למחות הוא דוקא למי שהוא ממש קרובו של המת ולא בקרוב מלחמת נישואין כמו אשתו וגיטו וכדומה, ועוד כתוב שבאה"ע מדובר באופן שיאי אפשר לקבورو ממאות קופת צדקה ובחו"מ מדובר באופן שאי אפשר לקבورو מקופת צדקה ואעפ"כ אין אדם אחר יכול לעכב.

ובאגירות משה הקשה על תירוץו הראשון של הש"ך שהילק בין הקרים ממש לאלמנה שהיא קרובה אליו מלחמת נישואין. שהדברים תמותהם שהרי היא מתאבלת עליו כאשר קרובים. וכותב לישב שאולי סובר הש"ך בתירוץ זה שמיד כשם של בעלה בטלה קורבתם, ומה שהייבת להתאבל עליו אינו אלא כיון שעדר מותו הייתה קרובתו, ולכן אינה דומה לשאר קרובים ואין עליה חיוב קבורה והוא כאחים רחוקים לענין זה שיכולה לגבות בתותבה, אע"פ שע"י זה יצטרכו לקבورو ממאות צדקה ולהשווות קבורתו עברו זה. ומה שבעה חייב בקבורתה הוא משום חיוב האישות שעלוו שכן רק עליו מוטל החיוב לקבור את אשתו ולא על שאר קרובים ואף לא על קרובים לה ביותר, שהרי גם במקרה חיבים בקבורתה כשייש לה ועל. ובתירוץו השני סובר הש"ך שהיא קרובתו גם לענין חיוב קבורה וכקרוב ממש אע"פ שקרובה זו באה ע"י נישואין.

ולפי"ז תירוץו תלויים בחלוקת התוספות הנ"ל שלשית הריב"א והתוספות בסוגיותינו שבmittah נפקעת הקורה ואין עוד שאורות שיר' לחיל בין דין האלמנה ובין דין אשר הקרים ואין להייבת קבורה אף שגם היא מתאבלת בקרובתו, וזהו שיטת הש"ך בתירוץו הראשון. ולשיטת התוספות בב"ב (שם) שאף אחר מיתה נקראת שארו, אף האלמנה היא ככל הקרים גם היא חייבת בקבורה דין קרוב, בשאר הקרים המתאבלים, וכן שיטת הש"ך בתירוץו השני.

כבוד אב בן נח

ואי כתוב רחמנא באחות אם שכן ודאית. באור שמח (מרמים פ"ה ה"א) הוכיח מוהגمرا בנזיר (סא). שבן נח אינו מוזהר בכבוד אב ואם, מה שאמרו שם שאין דין נזירות אלא במני שמווזהר על כבוד אביו יצא עובד כוכבים, ופירש רשי"י (ד"ה אלא) שעובד כוכבים כיון שאינו מחייב בכבוד אביו אין נזירות חלה עליו.

ובדברי שאל (מהדר"ד בדבר) כתוב שהרי מה שנקבע על כל אחד שאביו הוא אביו בודאות הוא מפני שהולכים אחר הרוב ורוב בעליות אחר הבעל מבואר בחולין (יא), וללא רוב זה יש לומר שדווקא אמרו היא אמרו בודאות אבל אביו שמא אינו אביו באמת, ואם כן בגין נח שאין הולכים בו אחר הרוב כמו שכותב בפרק מגדים (י"ד סי' סב), יש בו ספק שמא אינו אביו, ואם כן אין בגין נח מוזהר על כבוד אב ואם. ובפרדס יוסף (דברים ה טז) כתוב שיתכן שלזה כוונת הגمرا בנזיר שבן נח אינו מוזהר בכבוד אב כיון שאינו ודאי אביו, וא"כ אין ראה ממש בכבוד אם אין בגין נח מחייב שהרי אמרו היא ודאית.

ובלחם אש (ויגש) נקט בדברי הדברי שאל, והקשה מהמובואר במגילה (טו: וראה ברש"י שם ד"ה יעקב) שיעקב נensus על שלא כיבד את אביו (וחובא בראש"י בראשית כה ט), ובתרגם יונתן (בראשית לב ח) מבואר שיעקב נתירא מפני שלא קיים מצות כבוד אב, וקשה שהרי בנזיר (שם) מבואר שאין בגין נח מוזהר על כבוד אב. ולפי הנ"ל הדברים מיושב שבאמת בגין נח מוזהר על כבוד אב אלא שאין ידוע מי אביו ולכך אינו חייב לבבדו, אבל גבי יעקב שידע בודאות שאביו הוא אביו האמיתית על בגין נח מוזהר בכבודו (וע"ש שותחת"ס חוות סי' ט ובשioriy ברכה י"ד סי' רם ס"ק ט).

והמלבי"ם (דברים כז טז) כתוב שאע"פ שאין מפורש בפסוקים בדברי חז"ל שבן נח מוזהר על קללת אביו ואם, אך כיון שנצטווה על ברכת השם, וכיודע אב והוא הוקש לבבוד המקומות, א"כ מילא מוזהר גם באיסור מקלה אביו ואם. ובדבריו מבואר שבן נח מצווה על כבוד אב ואם, (וע"י במתעני יעקב דברים ה טז). ובהגחות הרד"ל למדרש (רות רכה ב יג) במעשה דאבימוס הגדי שמתה אמו, כתוב שבן נח אין לו להתאבל על אביו אלא על אמו. ודבריו הם ג"כ בהדרבי שאל שאמו היא ודאי אמר או אביו אינו בודאי אביו (וע"ש שותחת"ס חמ"ה ס"ט).

זכה משלימים לו
ומה שאמր רבי עקיבא זכה משלימים לו, לפי שהוא סובר שהטוב האמתי הוא מטיב לכל וגוזר לכל נמען בתחלת הויתו כשב החיים שהם כדי להשלים מציאותו ושאין צורך זכרם רק להעמידו על קצבו, וכן כל שאר המאמרים כלם יסובבו על זה הכתוב בלי ספק.
(עקדת יצחק, שער כב)

שערי נביא עומד ומתנבא הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו
שמו ועדין לא נולד מנשה
ונדין לא נולד מנשה. אע"ג שאם לא החפלל חזקיה על עצמו
יהיה מת, וא"כ היהת הנבואה בטל מה שאמר הנה בן נולד לבית
דוד יאשיהו שם, ואין זה קושיא כי אע"ג שיעקב הובטח
(בראשית כח ט) 'והנה אנבי עמך' וומר, היה ירא מן שעשו שם
יגרום החטא, וכן אפשר שתהיה ההבטחה בטלה ע"י שיגורע עליו
שביל שום חטא המיתה, אלא יש לפרש שלא יונשו האבות
לקוצר ימיהם והיה חיותם כראוי לאדם כאשר אין חטא אלא
יהיה נולד בן אשרשמו יאשיהו אבל כאשר החטא גורם קוצר חי
האבות מזה לא דבר הכתוב כלל.

(חדושי אגדות למחר"ל, דף מט:)

הלכה למשה

כשרות הדגים

מקובל לחסוב כי לדגים אין כל חששות כשרות ואפשר לקנותם
ולהשתמש בהם ללא כל הגבלה והשגחה. דבר זה אינו נכון ויש מספר
דברים שיש להזהר בהם כדי לא שלוא להכשל בחששות אכילת
איסור.

א. יש להקפיד לדאות את קשיי הדג ואין לקנות דג ללא עור,
אא"כ יש השגחה מהודרת על הדג המעידת על מציאות קשיים.

ב. בחלק מהדגים החיים כגון קרפין וכ"ב מצוים תולעים ודבר זה
קשה מאוד להבנה, ולכן יש לקנותן רק בהנויות שברשagaה.

ג. בדגי סלמון קופאים מוסיפים צבע מוט כדי להשפיע על צבעו של
הדג, ולכן רצוי מאד לקנותן בהשגחה.

ד. בדגי סלמון והרינג מצוי טפילים הנדרקים לימי הדג, אמן יש
שהתריר תולעים אלו מאחר שהנים כתולעים הגדלות מן הדג אך
רצוי להחשש לשיטות הסוכרות שאין לאוכלם.

ה. יש סוגים דגים שיש מחלהות על כשרותם כגון קינג קליפ, ודג טונה
לבנה ורצוי שלא לקנותם.

ו. במסעדות דגים מטגנים ומבשלים את הדגים בתוספת יין,
תבלינים ועוד ויש לחושש ליין נסך לבשולי עכו"ם, וכן לתולעים
המצויים בקמח ובפירורי החלם.

מנהגי ישראל בתקופת הראשונים

קיום החופה

רב אמר יש חופה לפטולות ושמואל אמר אין חופה
לפטולות. בסוגיותינו וכן בסוגיות אחרות בש"ס נקראו
הניסיאין בסתמא בשם חופה, אך בכל המקומות לא
תבהיר במפורש מה היא החופה. ומנהגינו לבנות את
מעמד הקידושין ונתינת הטבעת חופה על שם ירידת הבד
הנפרשת מעל החתן והכלה בשעה זו (מלשון חיפוי), ובכך
ישנם כמה מהראשונים הסוברים שזו חופה, אמנם
נחלקו הראשונים מהו הדבר הנקרא חופה ומהנהג ע"פ
הפוסקים לחוש לכל הדעות ולעשות את החופה בכמה
אופןים כדי לצאת ידי כל הדיעות. אף על פי שמנהגינו
לבנות את ירידת הבד הנ"ל בשם חופה ישנים עוד מנהגים
הנעשים כדי לקיים על ידם את החופה וכדלהן.

יהוד או הבאה לבתו

הר"ן (ריש כתובות) הביא דעת יש אמורים שחופה הינו
יהוד, אך הביא גם שאחרים אומרים שאין צורך יהוד
אלא כל שהביאה בעל לבתו לשם נישואין הוא חופה.
ובחלוקת מחוקק (ס"ז) כתוב שכולם מודים לדין זה שחופה
אינה יהוד אלא הבאה לבתו, שהרי הר"ן הביא זהה
ראיה מהגמר. אך בבית שמואל (ס"ד) ובucci ארזים
(ס"ב) ובאשדת הפסגה (ס"ד) כתבו שמדובר הرم"ם
נראה ששיתנו שציריך שיתקיים שני הדברים גם
שיתiedyד עמה וגם שייהי יהוד זה בביתו. [ולענין אם
ציריך שיתiedyד עמה ביתו לשיטת הRam"m, עיי' שער
המלך (חופה חתנים ס"ט) ובלח"מ (אישות פ"ט ה"ז). ולהדעה
שהביא הר"ן שציריך שיביאנה לבתו, דנו האחرونים אם
ציריך דוקא לבתו, עיי' בישא איש (ס"ט) שהסתפק בזיה,
ובחלוקת מחוקק (ס"נ ח ס"ז) כתוב ע"פ דבריו הRam"m שגם
בבית אחר נקרא חופה. וכ"ב בחzon איש (ס"ג ס"ק ז) על פי
דברי ביאור הגרא"א (שם ס"ט) דאפשרו אם מוליכה לחדר
שלה כיון שהסתכו לכר נחשב מעשה נישואין. וכ"ב
בלבושים מרדי כי (ח"ב סי' נב) שלדיין הבאה לבתו הוא
לבית החתונה, וכ"ב בשווית צמח דרך (ליובאיטש, סי' קטו
וס"י קיד אות ט) שאף שהביאה לבית האב לשם נישואין
מורעל, והר"ן שכותב לבתו אורחא דAMILTA נקט.

היערכות מואצת לקראת מעמד סיום הש"ס של מכון 'עווז והדר' • לכבודו של הנגיד

והנדיב הדגול הרב חיים הערש פריעדמאן שליט"א ממונטראול

גודלי ומוארי הדור שליט"א, מכל העדות והחוגים, כדי להזמין מעמד המורים, אחורי יעקבו בדריכות המוני בית ישראל, לעת שמנהיי עולם התורה יתכנסו בצדota להו את סיום הש"ס ביחד עם נשי' עוז והדר' ועם הנגיד התורני המפורסם רב הירושי פריעדמאן.

צוות נסף הופקד על 'מחלקת האירוח', הכוללת את עירכת רשותות ידי' עוז והדר', מאות העורכים בהווה וב עבר, הרבניים הגאניס המלויים את הפוקטים השונים במעורבות ובאחריות, שיחלקו את ההיכל המפורסם עם מאות התומכים והנדיבים הניצבים לימיין מכון 'עווז והדר', חתני' יתר תורה', עמודי' עין החיים'. צוות זה ימפה בתוך ימים אחדים את ההיכל המפורסם, ישרטט את מקומותיו וכינה את הקריםים שניין להקצות לנכבד הקהלה שיבקשו אף הם להתכנס תחת קורת גג אחת עם החוגגים את המעמד הגדול.

נכון לעתה, הדוגש בישיבה האחרונות של 'ועדת ההיגי', ראי' יצאת בקריאת ל'כיבור הרחב להימנע מפניו למשדר' עוז והדר' בנגע לקריםים למעמד הגדול - כפי שהוחול בימים האחרונים, ברגע שהחלה חרושת השמועות ותופעתן - מושם שבשלב מוקדם זה לא הושלמה התווית מдинית חלוקת הקריםים למועד.

צוות אחר המרכיב מאנשי הפקה רבי מעליים ומוכתרי נסיוון, שוקד באינטנסיביות על יצירת התפוארה המרשימה שתלווה את המעמד המרומים, מהנכת בימת הענק שתוצב לבוגדים של גודלי הדור שליט"א, ונעד לבחינות אולמות אפשרים להעברת המעמד במועלן סגור, לתועלת המונין בני התורה וצורבי השיבות שיבקשו ליטול חלק - לכל הפתוח קופפים - במעמד סיום הש"ס.

לקראת המעמד הגדול מתוכננת הוצאה לאור של כמה ספרי הדר, שיחלקו לבאי המעמד - ואפשר גם לצלפים במעגל הסגור - בהם ספר מפואר לולדות מכון 'עווז והדר', להשתלשות נירית הש"ס המכופאר, כמו גם לסקירות הפוריקטים התורניים האחרים שב'עווז והדר' מפליגים להשבחם. עורך הספר מבטחים כבר כתעת, כי ישובו בו ריעיות מוקריות אודות גדור המכנים התורניים. כמו כן יופק זורナル חגיגי לכבוד מכון 'עווז והדר', נשיאו הגראי' לי'פער והנדיב הדגול רב הירושי פריעדמאן. נמסר, כי ברים ידידיים וכוקריים של שני' חתני התורה' המבקשים להבטיח ולשריין מקום נכבד לברכותיהם ואיחוליהם.

מרשת היכלי תורה' השותפה לארגון המעמד הגדול, ארגון גג שביחסתו מתקיימים מאות שיעורי 'דף היום' בארץ ישראל, נמסר כי לקראת המעמד תרכזו כל רשות שיעורי 'דף היום' הנערכים ברוחבי תבל. רשות השיעורים המעודננת תפרסם ברבים ותונח באוגדן מוהדור על שולחנם של מרון ורבנן גדולי ומוארי הדור שליט"א, להסביר להם נתת רוח ולבוכות לברכת קודשם.

בימים הקדומים אמרו לצתת צוות מצומצם מאנשי הפקה למונטראול, שם יעשו ימים אחדים בקהלתו של רב הירושי פריעדמאן, יבואו בדברים עט אנשיין, 'שלימינו את התווית התוכנית' למועד סיום הש"ס וירכיבו את רשותת האורחים הנכבדים שיתלוו לרב הירושי בפמליתו. בראש הצוות יעמוד הרב שמואל מנחם היימן שליט"א, יזר' אגודה הידידים' שעיל' ידי' עוז והדר'.

במסגרת ההיערכות למועד הגדול, שכאמור 'ערוך סמן לחידוש הזמן הבעל"ט' בישיבות החדשנות, ניתנה הוראה לבתי הדפוס להכפיל ולשלש את קצב הדפסת הש"ס החדש לmaharot עוז והדר' בארץ ישראל, המרכיבים את 'היא אריכתא' של הגראי' לי'פער, והם שהרכיבו את תוכנית המעמד. צוותות פעללה הוקמו לצד ועדת ההיגי, ובישבת הערכות מרכזית שנערכה במושאי שבת הארץ, מצאת השבת ועוד עלות השחר, חולקו תחומי פעילותם של הצוותות השונות.

היערכות של מארגני המעמד החגי הגדול לכבוד סיום הש"ס של מכון 'עווז והדר' נכנסת שבשבועות האחראונים לשבי' התואצה המעשיים, לאחר שסוכם התאריך ונקבעה באופן עקרוני הופעת המשותפת של מרון ורבנן גדולי ומוארי הדור שליט"א.

המעמד הצפוי להתקיים בו' לחודש הרחמים והסליחות, בהיכל המפורסם והיוקרתי 'כתר הרימון' בבני ברק, אין סיום הש"ס במתכונת המקובלת אחת לשבע שנים, שכן אותו מעמד לא נועד לדין ולחות אס סיום ל'מועד הש"ס במחזור 'הדר' היומי', אלא להלולות על נס את נקודת הציון המוגשת בתולדות היכל התורה, עם סיום עריכתו והזאתנו לאור של הש"ס המפורסם והמושלם, פרי' עמל ויגעה של חצי יובל שנים, סך יגעים ועמלים של מאות תלמידי חכמים, תוצאת השקעת עתק של عشرות מיליון Dolars, תרגום חזונו הגדול של מייסד מכון 'עווז והדר' ונשי'או הגאון החסיד רב' יהושע לי'פער שליט"א, ושל הנדיב הדגול רב' חיים הערש פריעדמאן שליט"א, שזכה והש"ס המפורסם נושא את שמו.

לאחר יובל השנים שישמו תקומו היכלי התורה, דומה שבעושו האחרון הונף אל על נס יצירה התורנית, שבשנים אלו ידעה פריחה חסרת תקדים. ולמרות היבול התורני העשיר - כולל מהדורות חדשות של כל ספרי היסוד, חידושים מפליגים בעיטור הגמורא בביורו' פשט השווים לכל נפש, ההדרה תורותם של הראשונים עם שלל הערות וציוינים - נשמרת בכורה בלתי מוחלפת ל'תלמוד בבל' המפורסם עוז והדר מהדורות פריעדמאן', שימוש שנים הוא שומר על תואר' מהדורה הנמנכרת ביותר'.

בהיכל הישיבות ובבתי מדרשתות נישאשמו של תלמוד בבל' המפורסם עוז והדר' לתהילה בפי כל צורב; ברוחבה של עיר סחים אודותיו בהשתאות חתנים וחותניהם; בין מפיזי הספרים כמו נערצת תחרות, האם' יצילח שחשיג הש"ס של 'עווז והדר', ואין בהם מי שהצליח לצאת עם חמץ תאונו בידיו; וממי לנו גדור מרון ורבנן גדולי' ישראל ומוארי התורה שליט"א, שברוכם של גדולי' הדור הקדום זצוק'ל מהה צעדים, ובפיהם מתחזים אמריו שב' ותיהלה לפאר יצירה התורנית.

ולא רק יצירה התורנית - בהיקפה המדהים וביבולה המפיעים - נוטעת את דברי השבח והallel בפי כל, אלא גם תבונתו של איש חכם לב הולך מצוחה, הנגיד הרבני המפורסם רב' חיים הערש פריעדמאן שליט"א, היושב במונטראול רב' הערש', הוגם את שמו בחיבת, מעלים על נס את זכותו הביבריה.

מלכתהיל, בעת שעלה הרעיון לערו'ק מעמד חגיגי לצוון סיום הש"ס והזאתה לאור של המהדרה המפוארת והמושלמת' - ואמר הגראי' לי'פער שליט"א, ממקום מושבו בCONNEX - "חשתית כופומבוית, ואף ציטטתי את דברי חזי'ל כי לוחות ראשונות שניתנו בקהלות נשתבררו ואילו הלוחות השניות שניתנו בצענה נשתמרו. אולם, דוקא גדור' ישראל עודדו את הדבר, לשמוח בשמחת התורה, לתת כבוד לתורה, יותר מכך לפאר ולזום את שמו של ר' הערש', שזכה לזכות את כל ישראל בתורה מפוארה בכל' מפואר'."

מהשתכנע הנגיד רב הירושי פריעדמאן - ולא דבר כל' הוא לשכנע ליטול חלק באירוע כה מרשים, בראשות גדולי ומוארי ישראל, שהוא - הוא חתנו המרכז' - ונקבע המועד המתאים לעריכת המעמד החגי, הורכבה ועדת היגי' שבראה יושבים ראשי' שלוחות 'עווז והדר' בארץ' ישראל, המרכיבים את 'היא אריכתא' של הגראי' לי'פער, והם שהרכיבו את תוכנית המעמד. צוותות פעללה הוקמו לצד ועדת ההיגי, ובישבת הערכות מרכזית שנערכה במושאי שבת הארץ, מצאת השבת ועוד עלות השחר, חולקו תחומי פעילותם של הצוותות השונות.

צוות בכיר המונה את ראשי המונים, העורכים הביברים וותיקי המבקרים אשר על מלאת הקודש, עורך בימים אלו סבב' ראשוני במשמעותם של מרון ורבנן

היכלי תורה

הרשות העולמית להקמת
שיעור תורה מכל רחבי העולם

הודעה חשובה

לראג' מעמד

סיום הש"ס

ש"ס עוז והדר – מהדורות פריעדמאן

שע"י הגאנז והנגן הר"ץ חיים הערש פריעדמאן שליט"א

שייעץ ברצותה ביזסוי באלויל תשס"ז

אין מתקני ספר מיוחד שיכיל בתוכו את
כל נושא עולמי, הتورה ברוחבי העולם
השיעורים ומוסרי השיעורים ושאר הפרטים החשובים
מספר 035435757

את הרבנים העמוד לכם לעז

טלפון לרכזי שיעורים
052-7650494

ברכה היכלי תורה
בשיתוף עם הוועדה המכינה
מעמד סיום הש"ס

שע"י הגאנז והנגן הר"ץ חיים הערש פריעדמאן שליט"א